

dr. hab. Maria Orzechowska prof. UMFC
Dziedzina- sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka
Adres do korespondencji:
00-227 Warszawa, ul Freta 20/24 m 15
tel. kom. +48 889 200 818
e-mail:mariaorzechowska@o2.pl

Warszawa dn. 16.09.2020

RECENZJA

Zleceniodawca opinii

Uczelniana Rada Doskonałości Naukowej Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy.

Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2020 poz. 85), art.190 ust. 2.

Dotyczy

Uchwały nr.17/2020 Rady Doskonałości Naukowej Akademii Muzycznej w Bydgoszczy podjętej na posiedzeniu w dniu 18.06.2020 roku w sprawie wszczęcia na wniosek mgra Mariusza Patyry postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dyscyplinie sztuk muzycznych oraz uchwały nr.18/2020 w sprawie wyznaczenia recenzentów w tym postępowaniu.

Zgodnie z wyżej cytowanymi przepisami do dostarczonego mi przez Przewodniczącą Uczelnianej Rady Doskonałości Naukowej pisma informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pana mgr. Mariusza Patyry pt.: „Brawura i liryka instrumentalna w miniaturach skrzypcowych XIX i XX wieku na podstawie wybranych utworów z repertuaru skrzypków wirtuozów” została dołączona dokumentacja doktoranta oraz Praca doktorska wraz z opisem przygotowana pod kierunkiem dr. hab. Jana Romanowskiego jako promotora.

OCENA PRACY

Pracę doktorską Pana mgr. Mariusza Patyry pt. „**Brawura i liryka instrumentalna w miniaturach skrzypcowych XIX i XX wieku na podstawie wybranych utworów z repertuaru skrzypków wirtuozów**” stanowi dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD wraz z jego opisem, w formie książkowej, co tworzy logicznie przemyślaną całość i jest na wysokim poziomie merytorycznym.

DZIEŁO artystyczne tworzy rejestracja fonograficzna dwunastu miniatur skrzypcowych zarejestrowana na nośniku CD

Z zadowoleniem trzeba zaznaczyć, że doktorant ciągle poszerza swój repertuar wzbogacając go dzieła mniej znane jak np. Valse Triste- F.Vetsey'a czy Tańce z Kallo - Z.Kadaly,a w opracowaniu Leonida Fejgina -przypominając ich walory artystyczne.

Wybrane przez doktoranta utwory napisane w XIX i XX stuleciu są stylistycznie zróżnicowane, których myślą przewodnią jest wzajemne przenikanie liryki i stylu *brillante*. Interpretacja powyższych miniatur w wykonaniu doktoranta jest tak przekonująca, że w zasadzie trudno jest oderwać się od słuchania i skupić się na warstwie teoretyczno- naukowej. Pan Mariusz Patyra jest najwyższej klasy wirtuozem i bez reszty porywającym słuchacza w narrację muzyczną z którą sam się utożsamia.

Jego prawdziwie mistrzowskie i brawurowe wykonania takich utworów jak Kaprys nr.24- N.Paganiniego , Hora staccato -Dinicu- Heifetza czy Le Ronde de Lutins -A.Bazziniego cechuje niezwykła odwaga artystyczna nieograniczona jakimikolwiek względami technicznymi. Niebawem możliwości techniczne tworzą wrażenie, iż artysta jakby ich nie dostrzegał i dał się porwać całkowicie wolnej fantazji muzycznej. Po mistrzowsku operuje subtelnym rubatem, nie boi się odważnych zwrotów, świadomie włada dramaturgią utworu - a wszystkie te cechy sprawiają, iż wykonania słucha się w napięciu i z ogromną przyjemnością.

Należy zwrócić uwagę , że doktorant dobierając repertuar miniatur chętnie sięga po niełatwe opracowania Jaschy Heifetza – niekwestionowanego „króla skrzypiec”.Pan Patyra nawiązuje do stylu wykonawczego Wielkiego Mistrza – operując charakterystycznym łączeniem dźwięków, intensywną wibracją oraz stanowczością interpretacji okraszoną wspaniałymi efektami wirtuozowskimi jak np. podwójne flażolety, zróżnicowane staccato, pizzicato lewą ręką, ricochet i in.

Liryka skrzypcowa wydawać by się mogło -jako przeciwieństwo brawury- w interpretacji doktoranta stanowi coś bardzo oczekiwanego i niespodziewanie odkrywa ten pierwiastek nie tylko w utworach lirycznych, ale także z założenia wirtuozowskich. Najciekawszym przykładem jest brawurowo-refleksyjne wykonanie Caprice Viennois op.2 F. Kreislera. Wszystkie interpretacje Pana Mariusza Patyry cechuje zawsze niezwykła elegancja, dbałość o szczegóły, nieskazitelność techniczna oraz bogata kolorystyka dźwiękowa.

Nagranie zostało dokonane w bardzo dobrej jakości i należy zwrócić uwagę na znakomitą współpracę doktoranta z doskonałym pianistą Panem Mariuszem Klimsiakiem. W nagraniu słychać wielkie zaangażowanie artystów, reżysera dźwięku i stroiciela fortepianu. Nie ma momentów słabszych i całość jest na najwyższym wirtuozowskim szczycie wykonawczym.

Należy z satysfakcją zauważyć, iż doktorant mając do dyspozycji wiele wspaniałych instrumentów chętnie gra na instrumencie wybitnego polskiego lutnika Wojciecha Topy.

OPIS pracy doktoranta jest bardzo konkretny. Z jednej strony jest to analiza naukowa związana z wiedzą wpływającą na założenia interpretacyjne z drugiej strony jest on głęboko związany z praktyką wykonawczą. Pogłębiona analiza teoretyczno - logiczna jest uzupełniona istotnymi informacjami dotyczącymi sylwetek kompozytorów. Rozdziały poświęcone charakterystyce utworów, ich opis, klasyfikacja, stylistyka oraz analiza pod względem formy, melodyki, rytmu, harmonii, bogactwa sonorystycznego przedstawione zostały w sposób wyczerpujący.

Treść opisu jest oparta na logicznym i precyzyjnie opracowanym konspekcie. Odbiorca pracy lub adept sztuki wiolinistycznej z pewnością znajdzie w tej pracy wiele cennych wskazówek oraz inspiracji do zrozumienia i poszerzenia spektrum warsztatu wykonawczego.

Logiczne formułowanie myśli oraz odpowiedzi na zawarte tezy są precyzyjne i komunikatywne. Bardzo dobry język pracy – chociaż nie zawsze wolny od ekspresyjnych kolokwializmów-spełnia standardy pracy doktorskiej, a tzw. „piśmiennictwo” czyli odsyłacze, przypisy, przykłady, bibliografia itd.- są bez zarzutu.

Zgadzam się z tezą Doktoranta, iż miniatura wyrosła z potrzeby wyrażenia ekspresji w ramach krótkiej wypowiedzi artystycznej w której style *brillant* i *bel canto* są najsilniejszymi środkami emocjonalnej wypowiedzi artystycznej.

KONKLUZJA

Podsumowując, stwierdzam, że praca doktorska Pana mgr. Mariusza Patyry pt:”Brawura i liryka instrumentalna w miniaturach skrzypcowych XIX i XX wieku na podstawie wybranych utworów z repertuaru skrzypków wirtuozów” uwydatnia wzajemne relacje prezentowanych środków artystycznego wyrazu. Jednocześnie przybliży znaczenie, wartość i miejsce jakie wybrane miniatury powinny zająć w świadomości odbiorców i wykonawców, ujawniając tym samym ogromny obszar twórczej i indywidualnej interpretacji.

Powyższa teza stanowi o dużym wkładzie tej dysertacji w rozwój zarówno dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez doktoranta jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Stwierdzam, że doktorant bez zarzutu wykazał się właściwą wiedzą teoretyczną oraz umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej spełniając tym samym bez zastrzeżeń wymagania art. 187 ust.1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.

Pracę doktorską Pana mgr. Mariusza Patyry przyjmuję.


dr. hab. Maria Orzechowska prof. UMFC